

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en Omstreken
Jaargang 9 september 2000 Nummer 3

Jan van Schaffelaar

Samenvatting van de voordracht van 20 april 2000 door Ing. J.W. van Maren

De Vaderlandse Geschiedenis, zoals deze op de scholen gegeven werd, mag eigenlijk die naam niet hebben. Het was vooral de geschiedenis van het gewest Holland die werd behandeld. Wat er gebeurde in de andere gewesten kwam alleen aan bod als men er niet onderuit kon om de Hollandse geschiedenis begrijpelijk te maken.

Spreker wilde in zijn voordracht onze nationale geschiedenis vanuit een ander perspectief bekijken door de historie die leidde tot de sprong van Jan van Schaffelaar in breder verband te belichten.

Johan de Goede

Hij ging daarbij terug tot Johan de Goede, koning van Frankrijk, van wie een schilderij uit 1359 bewaard is gebleven. Misschien is dit wel het oudste geschilderde portret dat nog bestaat.

Filips de Stoute

Zijn zoon Philippe kreeg van hem Bourgondië in leen. Deze Philippe die bij ons bekend is als Filips de Stoute trouwde met Margaretha van Vlaanderen, waardoor hij o.a. Vlaanderen aan zijn bezit kon toevoegen.

Filips de Goede

Zijn zoon Jan zonder Vrees werd vermoord en opgevolgd door Filips de Goede. Deze was driemaal gehuwd en kreeg er zeer veel gebied bij. Hij was de rijkste vorst van Europa. Hij bezat weliswaar niet het grootste gebied maar wel het rijkste deel van Europa, waartoe in ieder geval het gebied behoorde dat nu ongeveer het huidige Nederland omvat. Het is interessant te vermelden dat Filips veel gebruik maakte van heraldiek. Hij had zeer veel onechte kinderen. Hoeveel is niet bekend, maar hij erkende er in ieder geval zo'n 30. Een van die kinderen werd bisschop van Utrecht.

Karel de Stoute

De derde vrouw van Filips de Goede, Isabel van Portugal, schonk hem een "echte" zoon die bekend zou worden als Karel de Stoute. Deze was een heel ander man dan zijn vader. Ook hij was driemaal getrouwd maar hij had maar één kind, een dochter. Het territorium dat hij erfde was dan wel groot maar een nadeel was dat het uit veel losse gebiedjes bestond. Het was zijn verdienste dat hij het geheel tot één groot gebied trachtte te smeden.

Hij was een goed generaal en de eerste hertog die een vast leger had. Inderdaad spreken we nog steeds van "hertog", want ondanks hun grote macht waren hij en zijn voorvaderen nog steeds hertog.

De enige die hier een eind aan kon maken was de Duitse keizer. Die had de macht om iemand tot koning te kronen. Karel zag zijn kans schoon, vooral omdat hij een huwbare dochter had en de keizer enige zonen. Er werd een grote ceremonie op touw gezet in Trier, die weken duurde en geheel door Karel werd gefinancierd. De kroning zou in december plaats vinden maar vlak daarvoor was de keizer ineens verdwenen.

Een van de tegenstanders van Karel was de stad Keulen. Hij besloot deze stad aan te vallen, maar begon met een belegering van Neuss. Hij belegerde die stad gedurende 9 maanden zonder succes. Het was zijn eerste grote nederlaag. Hierna kwamen er meer tegenslagen o.a. in Zwitserland. Hij sneuvelde in 1477 bij Nancy. Na zijn dood ontstonden er in veel van zijn gebieden politieke problemen.

Maximiliaan

Zijn enige dochter Maria trouwde met de zoon van de keizer: Maximiliaan. Hierdoor kwam er voor het eerst een Habsburger aan het bewind. Hij was een krachtige figuur. David, de eerder genoemde bisschop van Utrecht, kreeg ernstige moeilijkheden met de adel en magistraten die rechten, die zij onder David waren kwijtgeraakt, terug wilden hebben. Het werd aanleiding tot een twee jaar durende, zeer bloedige oorlog: de Utrechtse Burgeroorlog, die eigenlijk een onderdeel was van de bij ons meer bekende Hoekse en Kabeljauwse Twisten. Het was in deze oorlog dat Jan van Schaffelaar een rol speelde.

Jan van Schaffelaar

Eeuwenlang was er van Jan heel weinig bekend. Pas omstreeks 1988 werden er gegevens gevonden die ons iets meer over zijn persoon vertelden. Hij verbleef met zijn manschappen in kasteel Rozendaal, bij Arnhem, vanwaar hij naar het noordwesten trok, richting Amersfoort en mogelijk naar het kasteel Stoutenburg.

Op die tocht liep hij tegen een groepje Amersfoorters op, die hem zeer vijandig gezind waren. Het waarom is niet helemaal duidelijk. Wel is bekend dat ongeveer een half jaar eerder een vrij groot leger langs Amersfoort was getrokken, dat alles plunderde dat op zijn weg kwam. Zo zouden zij o.a. 1500 koeien hebben buitgemaakt. De Amersfoorters trommelden de schutterij bij elkaar en bonden de strijd aan. Het kwam tot een gevecht bij Scherpenzeel, waarbij de Amersfoorters volledig in de pan werden gehakt.

Waarschijnlijk is dat de oorzaak van de haat tegen Jan van Schaffelaar en zijn mannen. Omdat zij deze keer in de meerderheid waren, zagen zij hun kans schoon. Jan van Schaffelaar vluchtte met zijn manschappen de toren van Barneveld in.

Deze toren is naar veel later bleek gebouwd als verdedigingstoren. Men ontdekte bij een restauratie in de 20e eeuw namelijk een kleine toegangspoort die leidde naar een wenteltrap, die gemakkelijk te verdedigen was. Het verhaal zegt dat de Amersfoorters aan de manschappen van Jan van Schaffelaar een vrije terugtocht beloofden als Jan zou worden uitgeleverd. Dit was voor Jan de reden om dan maar te springen. Hij was niet onmiddellijk dood, maar daar wisten de Amersfoorters natuurlijk wel raad mee.

Veel blijft nog onduidelijk in de hele geschiedenis. Jan zou oorspronkelijk uit Leusden afkomstig zijn. Er woonden in die tijd meer Van Schaffelaars in dat gebied. Jan had een dochter Wendelmoed die getrouwd was met ene Meus van den Borg. Maar verdere naspeuringen hebben niet meer genealogische gegevens opgeleverd.

Zo kregen we die avond een groot stuk historie voorgeschoteld dat, mede doordat het geheel verluchtigd werd met vele dia's, de aanwezigen een interessante avond bezorgde.

Genealogie en astrologie

Verslag van de lezing van de heer C. van Esch gehouden op 22 mei 2000

Deze keer niet, zoals u gewend bent, een uitgebreide samenvatting van de lezing. De voordracht van de heer van Esch behandelde vóór de pauze de theorie waarop de astrologie berust en na de pauze gaf hij vele voorbeelden van de toepassing van de astrologie op de leden van zijn stamboom. Een uitgebreide verhandeling over de astrologie lijkt ons niet in dit blad thuis te horen. Als u de astrologie op uw voorouders wilt toepassen komt u al snel op de moeilijkheid te stuiten dat u de juiste tijd van de geboorte niet kent. En dat is een gegeven dat essentieel is om aan het werk te kunnen. Als u wel een tijdstip kent moet u - en dat wordt nog wel eens vergeten - een correctie aanbrengen voor de geografische ligging van de geboorteplaats.

De spreker gaf het volgende voorbeeld:

Amersfoort 22 mei 2000	20.00 uur	Amersfoort: O.L. 5° 24' N.B. 52° 09"
Plaatselijke tijd	20.00'.00" uur	
Verschil met Greenwich	02.00'.00" uur	
GMT	18.00'.00" uur	
Geografische correctie	00.21'.36" uur	
Werkelijke plaatselijke tijd	18.21'.36" uur	

Vele mensen geloven in het geheel niet in astrologie of staan er tenminste sceptisch tegenover. Zij die er wel in geloven, voeren vaak aan dat er al vele eeuwen aan astrologie wordt gedaan o.a. door de oude Grieken. Het is wel opvallend, dat ook zij die niet in astrologie geloven toch meestal even een blik werpen op de horoscoop die staat afgedrukt in krant of tijdschrift.

Zij die wel iets zien in de astrologie hebben een interessante mogelijkheid om hun kwartierstaat of genealogie te verfraaien met aardige gegevens. Het samenstellen van een horoscoop blijft echter een complexe zaak en vraagt wel enige studie en vooral tijd om tot resultaat te komen. Ook zij die sceptisch staan tegenover de astrologie zullen toch met interesse geluisterd hebben naar het betoog van de heer Van Esch die zijn twee hobby's; genealogie en astrologie op zo'n interessante manier weet te combineren.

Naar het verenigingscentrum in Weesp

Wat is daar te vinden?

Als lid van de NGV weet u globaal wat u in ons Verenigingscentrum (VC) kunt vinden. Maar een vast omlinjd idee hebt u mogelijk niet. Het is vooral een documentatiecentrum voor genealogie en persoonsgeschiedenis waar u het volgende vindt:

- 13.000 genealogische en streekhistorische boeken alsmede praktisch alle genealogische tijdschriften uit binnen- en buitenland en bijna alle familietijdschriften met daarnaast veel regionaal-historische bladen, alles in een open-bibliotheek-systeem;
- ruim 15 miljoen uitgeknipte familieadvertenties en andere knipsels, gesorteerd op zowat 160.000 namen;
- de meest voorkomende familienamen zijn zelfs al op eerste voorletter en/of periode gesorteerd.

- Er wordt gewerkt aan het beschikbaar stellen van een verzameling „Grote knipsels" (artikelen) van nu reeds 21.000 familienamen;
- honderden genealogische dossiers;
- familiedrukwerk (voornamelijk geboortekaartjes, trouw- en rouwkaarten) op 30.000 familie-namen;
- meer dan 400.000 bidprentjes;
- een grote cartotheek van Noord-Hollandse huwelijken in één alfabetisch-lexicografisch systeem;
- een nog bescheiden collectie van soms unieke portretfoto's;
- tienduizenden microfiches vol genealogische gegevens uit binnen- en buitenland
- en tot slot een bibliotheek op het gebied van heraldiek en een kaartsysteem met verwijzing naar (familie-)wapens en handmerken van ambachtslieden.

Het is er allemaal in grote aantallen, dus de kans om nuttige informatie te vinden is aanzienlijk. Rest ons nog iets te zeggen over het Centraal Naamregister, het unieke kaartsysteem, met ruim 170.000 familienamen. Daarmee worden ruwweg 2 miljoen toegangen op veel literatuur en onze dossiers geboden. Er zijn bezoekers geweest die tijdens een reeks van bezoeken tientallen kwartieren hebben gevonden. Parenteel- en stamboomsamenstellers vinden bij ons in de verzamelingen gegevens uit recente tijd, wat belangrijk is omdat de laatste decennia van de Burgerlijke Stand nog niet openbaar zijn.

Nog steeds worden er door honderden medewerkers vele uren gewerkt om het Verenigingscentrum (VC) op donderdagen en zaterdag van 10.00 tot 16.00 uur en op de eerste donderdag van de maand ook 's avonds van 19.30 tot 22.00 uur open te stellen. De voortdurend groeiende collecties worden goed bijgehouden om de bezoekers optimaal van dienst te kunnen zijn.

Op zoekcomputers kunt u zoeken in onze bibliotheekbestanden en bestanden van de Biografische Documentatiedienst (o.a. bidprentjes, familiedrukwerk) nadat u een familienaam ingegeven hebt.

Er wordt voortdurend gewerkt aan verdere computerinvoer.

Tot slot nog dit: het Verenigingscentrum staat bekend om de prettige sfeer die er tijdens de openstellingen, maar ook op de „werkdagen" heerst. Contactmogelijkheden met andere genealogen te over. De groep Informatie helpt de bezoeker met voorouders uit welke streek of welk land dan ook met tips voor onderzoek dat in een bepaalde richting is vastgelopen. Veel bezoekers roemen de dienstvaardigheid van onze medewerkers, die de problematiek van het genealogische onderzoek goed kennen. Het VC ziet u daarom graag komen als deelnemer aan een afdelingsexcursie of voor een kennismakingsbezoek.

Een bezoeker noemde ons centrum eens: een extra genealogische bron die je niet moet missen. Afstand moet u dus niet weerhouden om bij ons te komen zoeken. Kortom: je moet in het Verenigingscentrum eens heerlijk gezocht hebben om erover te kunnen meepraten. Zien wij u binnenkort?

Namens de medewerkers,

G.J. Bothof, directeur Verenigingscentrum

Service op afstand

Op 6 mei jl. heeft het hoofdbestuur alle medewerkers van het mooie nieuwe Verenigingscentrum (VC) in Weesp ontvangen met koffie en een broodje. In zijn openingstoespraak sprak de voorzitter, de heer R. Dix, o.a. over de voortschrijdende automatisering van de collecties binnen het VC. Hij verwacht dat binnen niet al te lange tijd het VC SERVICE op AFSTAND kan leveren. Leden van de NGV kunnen dan de gedigitaliseerde gegevens aanvragen en zo kunnen ze in Delfzijl en Vaals, thuis dus, gebruik maken van het VC.

De BIOGRAFISCHE DOCUMENTATIEDIENST (Biodoc) is reeds twee jaar met veel vrijwilligers bezig de 450.000 bidprentjes en het uit onze opslag gekomen documentatiemateriaal in de computer te plaatsen.

Wij willen vanaf nu Service op afstand gaan leveren. Uiteraard duurt het nog jaren voor alles is gedigitaliseerd (hulp hierbij is altijd welkom), maar van wat reeds klaar is, kunt u gebruik maken. In de computer zitten:

- 1 320.000 bidprentjes, waarbij u niet alleen een prentje kunt vinden van bv. T. Donker, maar ook van Mevr. G. Donker-de Groot. De laatste zit opgeborgen onder de naam De Groot. Wanneer we geen prentje zouden hebben van T. Donker, dan zou u nu via Mevr. Donker-de Groot kunnen ontdekken, dat hij bestaat. Op deze manier vindt u via de computer veel meer, dan wanneer u de prentjes van Donker in Weesp zou komen bekijken;
- 2 de oude voorraad en het nieuwe materiaal van de Documentatiedienst waaronder (deel-) genealogieën, overlidensakten, kwartierstaten, naamswijzigingen, verklaringen van erfrecht e.d.;
- 3 de namen waarvan we familiedrukwerk hebben;
- 4 130.000 bidprentjes waarvan we wel de gegevens maar niet de plaatjes hebben. DTB gegevens van Zeeland en Noord-Holland, alsmede een hoeveelheid los materiaal als paspoorten, arbeidskaarten, soms politiek gekleurde handelsinformatie uit de bezettingsjaren 1940-'45 enz.;
- 5 bescheiden collectie portretfoto's en 100-jarigen.

Enkele voorbeelden:

bidprentje

Naam: Johannes P. Konneman
Geb: Groningen 14-03-1886
Ovl: 's-Gravenhage 26-07-1951
Geh: Maria M Duijvestijn

Dossier-4 1 Deel-3 / Blad 42 t/m 46

Inhoud: Familie Havik Naam: Frans Willen Havik
Geb: Amsterdam 27-02-1808 Overl: Aldaar 04-02-1891
Geh.M. Henderica Jacoba van der Lint, *Amsterdam: 22-05-1808
Huw.pl. Amsterdam 04-08-1830
Bijz: Ouders bruidegom: Frans Willem Havik en Fransijntje Verney. Namen 7e generatie: Gesina Schefter. 8e generatie: Catharina Maria Hoffman, Herman Pieter Savijn. 9e generatie: Gesina Boeyink, en nog 6 namen.

Hoe gaat het in z'n werk:

- 1 U stuurt een brief naar het VC, Papelaan 6, 1382 RM te Weesp, t.a.v. Biodoc. U geeft aan van welke naam/namen incl. afwijkende schrijfwijzen, u gegevens wilt hebben. Of, u stuurt een e-mail;
- 2 wij draaien de computergegevens met een printer uit en zenden u de resultaten toe, of e-mailen het bestand in Word of indien u dat wenst in WP 6.1 retour;
- 3 u onderzoekt thuis de gegevens en bepaalt waarvan u meer wilt weten, b.v. een kopie van het prentje of document. Van het familiedrukwerk kunt u ook kopieën krijgen, maar of dit het juiste is, is niet te bepalen. Dat risico ligt bij u. De hoeveelheid per naam is ook erg verschillend;
- 4 wij maken de door u gevraagde kopieën. Bij de bidprentjes kunt u een gewone kopie krijgen, maar ook een tweezijdig digitale kopie op 160 grams mooi papier, waarbij ook de foto's heel mooi overkomen

Wat kost een en ander:

In navolging van de kreet 'de vervuiler betaalt' geldt bij ons het devies 'de gebruiker betaalt'. Op deze manier wordt het gebruik van het VC steeds meer betaald door de gebruikers.

- 1 Bij het onder 2 toezenden betaalt u f 0,50 per A4 (hierop passen bv. de gegevens van 10 bidprentjes) + portokosten met een minimum van f 3 . Per e-mail zijn de kosten 5 cent per item + f 1,--.
- 2 Bij de onder 4 genoemde toezending betaalt u f 0,50 per pagina A4 en/of f 0,75 per tweezijdig digitaal gemaakt bidprentje op 160 grams papier + porto met minimum van f 5..

Wij kunnen met deze lage prijzen kostendekkend werken. Wij hopen dat u op deze manier extra gebruik kunt maken van het VC. Bij een bezoek aan ons kunt u dan meer tijd besteden aan de andere collecties, want die kunt u niet allemaal thuis bestuderen.

Betalingen meteen na ontvangst op girorekening 3257978 t.n.v.

NGV Biografische Documentatiedienst, Huizerstraatweg 6, 1411 GN, Naarden.

Tel: 035-6949029. E-mail: janclhmeijer@compuserve.com

Namens alle Biodoc-medewerkers

Jan C. Lohmeijer.

De lange weg van verzameling tot databank

Inleiding

Het is inmiddels ruim 16 jaar geleden dat ik belangstelling kreeg voor heraldiek. Na de aanschaf van enkele boeken over dit onderwerp, ontstond een globaal beeld over de ontstaansgeschiedenis en de technische kant van wapens. Dit was de basis voor een foto-safari langs oude stadskernen, bijna vergeten dorpjes, stadhuizen, kerken, sluisen, boerderijen en vele andere plekken, waar onvermoed wapens zijn te vinden. Behalve dat ik hierdoor heel veel van de mooiste plekjes in Nederland bezocht, ontstond op deze wijze een aardige verzameling van wapens, die weer aansluiting geven bij de regionale geschiedenis.

Al vrij snel wordt ook de weg naar archiefmateriaal gevonden. Dit materiaal bestaat voornamelijk uit manuscripten met handgetekende wapens in kleur, en uit wapenkaarten in de vorm van gravures.

Dan duikt er een probleem op: hoe houd je een sterk groeiende verzameling toegankelijk? De oplossing ligt bij de toen in opmars zijnde computertechniek. Wat nu de gewoonste zaak van de wereld is, was toen een geavanceerd programma.

Nog steeds biedt het ruimere mogelijkheden dan voor de databank nodig zijn. De beheersbaarheid van de verzameling beantwoordt hierdoor volledig aan de gestelde eisen en wensen.

Het beheer

Noemen we het maken van dia's fase 1, dan is het opzetten van een databank voor de dia's fase 2. Het ligt voor de hand dat daar een vervolg opgaat komen. Nu zoeken op familienaam, op regio en enkele andere relevante items vlot verloopt, ontstaat de wens om ook op wapenfiguren te kunnen zoeken en sorteren. Dat maakt de informatiewaarde beduidend groter.

Een goed programma met veel mogelijkheden is beschikbaar om ook een bestand met blazoeringen op te zetten. Bedenken we dat wapenboeken doorgaans zes tot twaalf wapens per bladzijde hebben, dan wordt het nieuwe bestand vele malen groter dan het diabestand. En dit wordt het begin van een bijna onoverzienbare hoeveelheid werk. Voor één persoon is dit ondoenlijk.

Daarom is het vormen van een werkgroep bestaande uit vrijwilligers een absolute noodzaak. Dit slaagt; via diverse kanalen is een vaste kern van enthousiaste medewerkers ontstaan. Deze kern wordt met wisselend succes versterkt door tijdelijke hulpkrachten.

Het blazoeneren

Zo is fase 3 in gang gezet. Voor elk wapen dat op een dia voorkomt wordt een wapenbeschrijving (blazoenering) gemaakt. Zijn er genealogische gegevens beschikbaar dan worden deze eveneens opgenomen. Dit blazoeneren is bijzonder interessant. De manuscripten variëren sterk in kwaliteit en in omvang. Ook de tijd waarin een wapenboek werd vervaardigd drukt een stempel op het geheel. Na tien jaar levert elke werkbijeenkomst weer enkele nieuwe, nog niet eerder geziene, figuren en vormen op. Geen wonder dat het plezier in het blazoeneren onverminderd blijft.

Wie helpt?

Als voorlopig sluitstuk in de verwerkingsketen is het de beurt aan de mensen, die met tekstverwerking op de computer overweg kunnen. Zij zetten de uitgeschreven blazoeringen op diskette. En zien op deze wijze dat lang niet alle blazoeringen even gemakkelijk tot stand zijn gekomen. Al typend raken zij vertrouwd met de heraldische termen en aanduidingen. Dit heeft wel eens tot gevolg gehad, dat een tekstverwerker een tijdje als blazoeneur actief is geweest.

De diskettes worden in het hoofd bestand, de databank voor de blazoeringen, opgenomen. En daarmee is een klein stukje van fase 4 gerealiseerd. Handig is dat aan de hierboven beschreven vier fasen gelijktijdig kan worden gewerkt. Er worden nog steeds dia's aan de verzameling toegevoegd en in het diabestand opgenomen. Het blazoeneren en tekstverwerken gaan gestaag door. Zo groeit een heraldische databank, waar steeds meer informatie in opgeslagen is. Informatie waar ieder met belangstelling voor familiewapens opvraging kan doen.

De groei van de databank zou echter aanmerkelijk versneld kunnen worden, als de werkgroep (tijdelijk) versterkt wordt met enige tekstverwerkers. Daarmee wordt de kans op succes bij een opvraging groter en komt het einddoel dichterbij, namelijk het opnemen in de tekst van de daarbij behorende gedigitaliseerde wapenafbeelding van een soms honderden jaren oude kleurentekening. Mocht het project u aanspreken en zou u op enigerlei wijze aan de werkgroep willen deelnemen, aarzel niet contact op te nemen met,

Jan Hoogendijk

Acacialaan 9, 3831 XM Leusden

Tel. 033-4941592

Een bijbeltje uit Friesland

Zelfs tijdens mijn vakantie in Californië kon ik het niet laten om te speuren naar genealogische gegevens. Op bezoek bij een familie in Modesto zag ik op een bijzettafel een bijbeltje liggen. Het bleek geërfd te zijn van een familielid en men wist de herkomst niet meer. Tot verbazing van ons stond op de eerste bladzijde een aantekening:

- Lolkje P. Posthuma,
Geboren den 23 Maart 1831 te Scharren onder Olde Ouwer:
Grietenij Donia Warstal
Dit Boek gekogt den 21 October 1846.
Op de zilveren sloten stonden de initialen L.P.P. 1848.
In het bijbeltje lagen op verschillende pagina's als een soort bladwijzer zeven kaartjes, een soort visitekaartjes.
- Huwelijks-Kennisgeving van H .J. Kuipers, van Heerenveen, en
J. De Jong, van Dragten. Eerste afk. Zondag 5 Mei 1878.
- Huwelijks-Bekendmaking van L. Posthumus en A. Slim, Dockum, 27 Maart 1870
- Huwelijks-Bekendmaking van L.W. Wapstra, en Sijtske J. de Vries.
Eerste afkondiging op Zondag 19 Febr. 1882. Leeuwarden, 18 Febr. 1882.
- Huwelijks Bekendmaking van H.H. Kramer en Agnietje T. Vos. 1ste Afkondiging zondag A.s. Joure,
Julij 1886.

- 40 jarige echtvereniging van Jan Gerrits Roode, en Jttje Jelles Postma, Bolsw. 7 Mei '82. Hunne dankbare Kinderen. G.P. Parson, 2e Weteringdwarstraat No 35 huis.
- 35 jarige Echtvereniging van R.W. Meijer en B.L.Cath, Sneek, 16 November 1886.

We mogen aannemen dat bovengenoemde Lolkje Posthuma is geëmigreerd naar Noord-Amerika en daarbij het bijbeltje heeft meegenomen, maar het kan ook zijn dat een van haar kinderen het heeft geërfd en meegenomen. Het leek mij goed dit te publiceren in de hoop dat er een nazaat in staat kan worden gesteld hier kennis van te nemen.

Ik heb er een goede fotokopie van laten maken.

Henk Bousema.

Stamboom van Bach onthuld

In het Duitse Wechmar staat sinds 14 juli een reusachtige stamboom van de familie van de componist Johann Sebastian Bach. Er staan meer dan vijfhonderd nakomelingen op van Veit Bach die als stamvader van de familie geldt en in 1619 in Wechmar stierf. Op 28 juli wordt herdacht dat Johann Sebastian Bach 250 jaar geleden stierf. De stam boom loopt tot 1990. 88 Personen op de lijst waren muzikaal actief. Enkelsten waren kunstschilder. In Eisenach speelden 132 jaar lang uitsluitend leden van de familie Bach op het orgel van de St.Georgkerk, waar Johann Sebastian het doopsel ontving. Ongeveer veertig afstammelingen zijn nog in leven.

De stamboom staat in het huis waar Veit Bach tot zijn dood zou hebben gewoond. Het "stamhuis" werd dit jaar ontdekt. Bij de sloop van een molen stuitten bouwvakkers op de muren en vloer van een kamer uit 1580 die deel van het huis zouden hebben uitgemaakt.

(uit: de Telegraaf 15 juli 2000)

Nieuws uit de archiefwereld

[nieuw email adres van het Utrechts Archief](#)

Met ingang van heden heeft het Utrechts Archief een nieuw algemeen e-mail adres. Dit luidt: info@hetutrechtsarchief.nl Daarnaast blijft het oude adres nog geruime tijd gehandhaafd.

Archief ex-keizer Wilhelm staat nu op microfiches

Op 10 november 1918 arriveerde er een heel bijzondere asielzoeker aan de Nederlandse grens. Het was de Duitse keizer Wilhelm II, die gedwongen was af te treden als keizer van een rijk dat als verliezer uit de Eerste Wereldoorlog was gekomen. Het was de start van een langdurige periode van ballingschap in Nederland tot aan zijn dood op 4 juni 1941. Het grootste deel van die tijd verbleef hij in Huis Doorn.

Uit deze periode, 1918-1941, stamt het archief van ex-keizer Wilhelm II. Onlangs is een drie jaar durend project afgerond, waarbij het archief op microfiches werd gezet. Dit gebeurde door het bedrijf MMF Publicaties uit Lisse in nauwe samenwerking met Het Utrechts Archief, eigenaar van het archief van Wilhelm II. In totaal zijn 288.000 pagina's op 3000 microfiches gezet. Een complete set microfiches kost ongeveer 50.000 gulden. Een aantal grote bibliotheken en archieven in Duitsland (Geheimes Bibliothek in Berlijn, Deutsche Bibliothek in Leipzig, Bayerische Staatsbibliothek in München) en de Verenigde Staten (Harvard University in Cambridge USA, University of California in Berkeley, Library of Congress in Washington) heeft een set aangeschaft. Voor bezoekers van Het Utrechts Archief betekent dit nu dat zij voortaan de microfiches en niet meer de uiterst kwetsbare originele documenten van Wilhelm II ter inzage krijgen.

Ondanks zijn ballingschap leefde Wilhelm II nog op redelijk grote voet; hij werd omringd door een uitgebreide hofhouding, die zijn huishouden en correspondentie verzorgde. Vele gasten bezochten in die jaren Huis Doorn.

In het archief van de keizer is hierover van alles terug te vinden. Het bevat op de eerste plaats veel correspondentie met leden van de keizerlijke familie, andere koninklijke en adellijke families, politieke, religieuze en culturele persoonlijkheden uit Duitsland en elders, en militaire en civiele organisaties. Een aantal van deze correspondenten komt men weer tegen in de gastenboeken, die van nagenoeg de gehele periode bewaard gebleven zijn. In de menuboeken kan men lezen wat er dagelijks in Huis Doorn gegeten en gedronken werd. Interessant is verder een persoonlijke verzameling kaarten van militaire operaties gedurende de Eerste Wereldoorlog. Het archief bevat weinig documenten van de jaren vóór 1918.

Voor onderzoekers is het archief van keizer Wilhelm II gratis ter inzage.

Openingstijden van Het Utrechts Archief, Alexander Numankade 199-201 in Utrecht: maandag van 13.30-17.00 uur; dinsdag, woensdag en vrijdag van 09.00-1700 uur; donderdag van 09.00-21.00 uur en zaterdag van 09.00-12.30 uur.

(Uit: De Zeister Nieuwsbode van 27 april 2000.)

Nieuwe onderzoeksgids KERK IN ZICHT

Het Utrechts Archief en de Stichting Stichtse Geschiedenis presenteerden op 10 mei 2000 een nieuwe gids voor het doen van historisch onderzoek met de titel Kerk in zicht. Gids voor kerkhistorisch onderzoek in de provincie Utrecht.

De gids "Kerk in zicht" is een handleiding bij het doen van onderzoek naar de lokale en regionale kerkgeschiedenis in de provincie Utrecht. Daaronder vallen bijvoorbeeld het ontstaan van een lokale kerk, haar positie ten opzichte van de rest van de kerkelijke organisatie, de pastoors en dominees, het kerkgebouw, het kerkvolk en het kerkelijk leven.

Als voorbeeld van een kerkhistorisch onderzoek is het kerkelijk leven in Zeist uitgelicht. Zo komt een Zeister predikant uit 1606 aan het woord met klachten over de zondagse openstelling van de herbergen, maar er is ook aandacht voor de Evangelische Broedergemeente en het hervormd weeshuis in Zeist.

Nederland is de laatste decennia in een snel tempo gesecculariseerd. Daardoor wordt al snel vergeten welke belangrijke rol de kerk in onze samenleving heeft gespeeld en voor een deel van de Nederlandse bevolking nog speelt. Alleen door kerkhistorisch onderzoek is na te gaan hoe de mensen de wereld ervoeren en welke verwachting zij van het leven hadden.

Titel	Kerk in zicht. Gids voor lokaal kerkhistorisch onderzoek in de provincie Utrecht
Samensteller	H.L.Ph. Leeuwenberg
ISBN	90-76366-03-9
Omvang	64 pagina's met 33 afbeeldingen
Uitgeverij	Het Utrechts Archief in samenwerking met de Stichting Stichtse Geschiedenis
Prijs	f 9,95

Nieuwe onderzoeksgids LEVENSVERRHALEN

Het Utrechts Archief en de Stichting Stichtse Geschiedenis presenteerden op 10 mei 2000 een nieuwe gids voor het doen van historisch onderzoek met de titel Levensverhalen. Gids voor biografisch onderzoek in de provincie Utrecht.

De gids Levensverhalen geeft aan welke bronnen er zijn voor biografisch onderzoek en op welke wijze u die kunt gebruiken. Van sommige families bestaat een familiearchief, maar ook in notariële archieven, kerkelijke archieven, archieven van dorpsgerichten, scholen, studentenverenigingen en gemeentebesturen zijn gegevens over personen te vinden.

Als voorbeeld van een biografisch onderzoek is het leven van Willem Jan Both Hendriksen (1780-1853) uitgelicht. Deze Utrechtse rentenier werd geboren in één van de muurhuizen in Amersfoort. Op het familiebuiten Sandwijck in De Bilt maakte hij in 1813 aan den lijve de bevrijding van Utrecht door de Kozakken mee. In het familiearchief van zijn schoonzoon Van Boetzelaer bevinden zich brieven van de familie, waaronder een brief van zijn dochter Elisabeth met een verslag van zijn sterfbed.

In een biografie wordt de geschiedenis van een persoon beschreven. De mens is altijd nieuwsgierig geweest naar zijn medemens. Verliefden, die elkaar net leren kennen, vertellen elkaar hun levensverhaal. Als we overlijden zijn het de verhalen, die over ons de ronde doen, waardoor we voortbestaan. De geschiedenis is het verhaal van de mensen, die geleefd hebben, wat ze hebben gedaan, gedacht, verlangd en ervaren.

Titel	Levensverhalen. Gids voor biografisch onderzoek in de provincie Utrecht
Samenstellers	A. Pietersma en F. Vogelzang
ISBN	90-76366-04-7
Omvang	64 pagina's met 40 afbeeldingen
Uitgeverij	Het Utrechts Archief in samenwerking met de Stichting Stichtse Geschiedenis
Prijs	f 9,95

.Zoeklicht 2000

Op 18 november 2000 verschijnt onder de titel "Zoeklicht 2000" een genealogische heraldische bundel, uitgebracht door de afdeling "Kwartier van Nijmegen"

De bundel wordt uitgebracht in kleurendruk en omvat meer dan 300 pagina's met een reeks van letterlijke teksten uit onvoorziene bronnen, doorspekt met namen. Te denken valt aan de volledige volkstelling van de Overbetuwe, een lijst van bijna 800 personen, omgekomen tijdens het bombardement van 22 februari 1944 etc.

De prijs bij inschrijving bedraagt f 40,- (afgehaald) en f 47,50 (toegezonden). Intekening zo spoedig mogelijk door storting op postbankrekening nr. 4446866 t.n.v. Stichting Zoeklicht Nijmegen (waarn. penningmeester N.A. Hamers, Vogelzang 4, 6581 CR Malden, tel. 024358 07 35).

Aan onze nieuwe leden

In de volgende afleveringen van ons mededelingenblad willen wij onze nieuwe leden de gelegenheid geven iets te vertellen over hun hobby.

Wij denken hierbij vooral aan een overzicht van de familienamen waarin men geïnteresseerd is, hoelang men al met genealogie bezig is en verder alles dat andere leden zou kunnen interesseren. De familie de Beer- van Asselt geeft in dit nummer een voorbeeld, al begrijpen wij wel dat maar weinig nieuwe leden met

zo'n staat van dienst kunnen komen.

Bedenkt u wel dat door het noemen van de namen waarmee u bezig bent, u de kans loopt dat u contact krijgt met leden die in dezelfde namen zijn geïnteresseerd. Dat dit bijzonder nuttig kan zijn, behoeft geen betoog.

Er is uiteraard geen bezwaar tegen dat ook zij die al langer lid zijn, hun bijdrage leveren.

Leden stellen zich voor

Wij - Bep van Asselt en Bert de Beer- zijn geboren en getogen in het Gooi en wonen sinds 1994 in Amersfoort; in de spraakmakende wijk Kattenbroek. Wij zijn meer dan tien jaar geleden begonnen met het uitzoeken van onze genealogieën.

Bij Bep heeft dit geleid tot een grote collectie Van Asselts, die allen stamden van voorouders uit Assel (bij Apeldoorn). Vrij snel kwam zij er achter dat zij lang niet allemaal familie van elkaar waren (zijn). Zij werd lid van de „Vereniging Veluwe geslachten". Daarnaast heeft zij vrijwel alle DTB-registers van Harderwijk geklapperd. De meeste klappers zijn als publicaties in het bestand van de Veluwe Geslachten opgenomen. Zij heeft ooit in een tien-minuten-praatje voor onze afdeling iets verteld over de transcriptie en indicering van de vroegste kerkeraadshandelingen van de Nederduits Gereformeerde Kerk in Harderwijk.

De voorouders van Bert woonden in Bussum. Het was omstreeks 1800 slechts een gehucht met ca. 350 inwoners. De bewoners vielen onder de jurisdictie van Naarden en waren vrijwel allen Rooms-Katholiek. Zij gingen veelal ook in Naarden ter kerke. Het leek Bert wel een aardig project om alle bewoners van Bussum van vóór 1811 genealogisch in kaart te brengen; temeer daar zij door huwelijken bijna allemaal wel familie van elkaar waren. Om een goede basis te hebben heeft hij daarom de DTB's van de RK Kerk en de impost- en schepenboeken van Naarden geklapperd. Daarnaast hebben wij beiden - voor zowel het Streekarchief als Hilversum als Naarden - regelmatig klappers geproduceerd. Kortom, wij hebben wat afgeklapperd!

Wij zijn nu sinds een jaar bezig met het samenstellen van de genealogieën van Bussumse erfgooiers.

Hiervoor zijn de volgende familienamen geselecteerd: Bakker, De Beer, Van den Berg, Bus, Dekker, Distelblom, Van Eijden, Fokker, Huisman, De Jong, Klaarenbeek, Koppen, Krijnen; Majoor, Nagel, Ruijsendaal, De Ruijter, Steur en Verver. Deze families woonden allen omstreeks 1840 in Bussum en waren bekend als erfgooiers.

Tot slot

Wij hebben dus een grote collectie van Asselts en zo ongeveer de gehele bevolking van Bussum van vóór 1800 in onze computers zitten. Als u hierover meer wilt weten, dan kunt u contact met ons opnemen.

Ons adres is Mycene 7, 3823 KS Amersfoort, tel. 033-4553597.

familie de Beer- van Asselt